

Proprietar:

Vad. Iul. LUDOVIC VAKÁR

Inreg. la Tribunalul Ciuc, sub
Nr. 11940-1938. Dos. No. 27

CSIKI LAPOK

(ZIARUL CIUCULUI)

Redactor responsabil:
VICTOR RÉSZEGH
Inginer-Agronom

A fizetések védelme.

A legutóbbi minisztertanácson Mihail Ralea prof. szor, közmunkügyi miniszter ajánlatára megállapították a fizetési minimumot mindazon vállalatok részére, melyeknek nincsen kollektív szerződésük a munkásaikkal. Ezt az intézkedést az egész munkásság és az ország egész közvéleménye nagy elégtétellel fogadta.

Hasonló intézkedések igazán kivételesek a legdemokratikusabb szellemű országokban is. Egész Európában csak Angliában léteznek hasonló törvények, de ott is csak részleges alkalmazásban. Más országokban nem ismerik a fizetési minimumnak kormányrendelettel történő megállapítását. Ez alól még Franciaország sem kivétel, pedig ott a munkásság védelme igazán magas fokon áll.

Feladat lenne most a Nemzeti Ujjászületés Frontjának egész szellemét és a munkáskérdésben fenntartott álláspontját részletesen ismertetni. Az utóbbi két évben olyan termékeny volt a működése, hogy nincsen egyetlen proletár az országban, aki ne élvezte volna a dús gyümölcsöt. A minisztertanács legutóbbi határozata élesen megvilágítja azokat a kapcsolatot, melyeket az állam, a tőke és a munka között létesített. Nehány száz vállalatnál a munkaadói miniszterium fogja megállapítani a fizetési feltételeket, ami azt jelenti, hogy a munkások helyzete a legkedvezőbb lesz. A munkaadók és munkások közötti kapcsolatok az állam közbenjárása mellett jogi érvényt és pontosan körvonalazott gazdasági irányvonalat nyernek. A visszaélések teljesen megszűnnek és azok, akik azt hitték, hogy tetszésük szerint fogják kihasználni a munkasörköt és tetszésük szerint fogják megállapítani a díjazásokat, keserűen csalódnak.

Az ország most a valóságban is demokratikus szellemű, nemcsak hangzatos szavakban nyilvánul meg demokráciája. — Amikor Őfelsége II. Carol király kijelentette, hogy legfőbb gondoskodása a munkásvilág védelmében fog összpontosulni, kijelentései részletes programot jelentettek az állam és a nemzet ujjászervezésére vonatkozóan. A munkásság egyetlen kormány alatt sem volt ilyen nagy számban képviselve a parlamentben, mint most. Egyetlen kormány alatt sem szenteltek ilyen nagy figyelmet a fizetések védelmének. Igazán el lehet mondani, hogy az óhajok tette váltak Őfelsége védnöksége alatt.

Marinescu tábornok közrendészeti miniszter rendelete.

Az idegenek ellenőrzésével kapcsolatban Marinescu tábornok, közrendészeti miniszter elírásával fontos rendelet jelent meg a hivatalos lapban. A rendelet értelmében az előírt kérvényeket az érdekeit személyeknek személyesen, törvényes képviselőik útján lehet átadni, vagy postán kell beküldeni az iktató hivatalba. Amennyiben más személy jelentkezik a kérvényre, azt megsemmisítik és az illető kijárat feketelistára írják, melyet kifüggesztenek a hivatalokban a következő felirattal: „Azok listája, akik idegenellenőrző hivatalokban kijárással foglalkoznak“.

A rendelet különleges intézkedéseket tartalmaz azokra vonatkozóan, akik foglalkozást üznek az országban.

Minden külföldi alattvaló, aki vizummal ellátott érvényes utlevéllel érkezik az országba, harminc napon belül a határ átlépése napjától számított 30 napos tartózkodási idő engedélyezéséért folyamodhat a tartózkodási helynek megfelelő rendőrhatalóságnál. Az árja eredetű utasok eszenkivül egy hónapi meghosszabbítást

kaphatnak. Ezen felül tartó mindennemű tartózkodásra engedélyt osupán az államrendőrség vezérigazgatósága adhat.

Márton Áron püspök levele.

Amint mult számunkban jelentettük, október 28-án Csikszentdomokoson eltemettük Márton Agostonné, Márton Áron gyulafehérvári püspök édesanyját.

Leközödjük ebből az alkalmából a püspöknek levelét, amelyben édesanyja temetése iránt intézkedik. A levél a csalárhoz szól. Annak hangja, iránymutatása azonban mindnyájunké. Az egész székelységé. Tanuljunk belőle minden körülmények között magunkhoz, hagyományainkhoz hűnek maradó nemes egyszerűséget.

„Azt akartam, hogy édesanyám temetése egyszerű és mindenben az egyház rendelkezéseinek megfelelő legyen. Egyszerű székely asszony volt, egész életében hajnaltól késő estig dolgozott, nélkülözött, aggodott családjáért. Amikor a munkában kifáradva, pihenőre tért, akkor is gyermekeiért imádkozott. Életében sem különbözött a többi székely édesanyjától semmiben, nem akar különbözni halálában sem. Ezért úgy temetjük, ahogy az egyház előírja és ahogy őseink halottaikat századok óta temetik. Megtiltottam családomnak, hogy tort rendezzen, mert a halott lelke üdvét nem azzal szöigáljuk, hogy tort üünk, hanem azzal, hogy szent hittünk szellemében almisszát adunk és az elhunyt lelki üdvéért imádkozunk. Azért azt, amit családom erre szánt, természetben fogjuk kiosztani a szegények között. A magam részéről pedig felajánlok tízezer lejt, hogy azt a plebános az egyháztanács és az iskolaszék meghallgatásával a legszegényebb intézményünk, a katolikus iskola céljaira fordítsa. Ezenkívül gondoskodom megfelelő alapítványról, hogy szeretett jó édesanyám lelki üdvéért évente kétszer, Szent Juliánna napján és halálának évfordulóján liberás mise mondassék. Nemes lelkét a jó Isten oltalmába ajánlom, mert nagy szeretetét, sok gondját, nékülözését és fáradságát, amit páratlan jószággal érettünk tett földi életében, másképp nem tudjuk meghálálni. Hálásan köszönöm mindazoknak, akik gyászunkban osztoztak és köszönetet mondunk mindazoknak, akik a végtesztességadásán megjelentek, hogy felejthetetlen édesanyám lelkiüdvéért velem együtt imádkozzanak.“

A Magyar Népközösség.

A változás köztalért. A romániai magyarság a Magyar pártban élte a maga politikai, nemzeti küzdelmét mindaddig, amíg megváltozott az ország belső rendje. Feloszlottak minden pártot. Így a Magyar Pártot is. Az az újabb keret, melyet a romániai magyar nemzeti kisebbségnek engedélyeztek a Romániai Magyar Népközösség. Es az a szövetség, amelyben a magyar kisebbségnek tovább kell vinni életét.

Egy pillanatig sem volt vitás, hogy a romániai magyarságnak a Magyar Népközösség szervezetebe meg kell kapcsolkodni. Az adottságokat el kell fogadni és a mutatói hibákon tanulva, a magyar életet minél eredményesebben kell tovább szöigálni. Es alól a munka alól senki sem vonhatja ki magát. Eppen olyan szabály marad a kötelező egység kívánalma mint eddig volt.

Csikvármegye magyarsága meg is értette az idők szavát. A Magyar Népközösség gondolatát a szó legesorosabb értelmében vallja és annak hűségese támogatója. Fölül emelkedve minden személyes természetű részleten, csak az elvégzendő munka negyaságát lája szem előtt. Es a munka a romániai magyar nép életérdekének szöigálata, a minél tökéletesebben megépitett magyar népközösségi gondolat alapján. Mi támogatjuk ennek a célnak elérésében a magyarság vezetőt. Eddigi munkájukat azt mutatja, hogy tiszta szándékkal, eredményességgel irányítják a romániai magyar nép küzdelmét és szömet tartóztatnak a nép bizalmára.

Az állampolgársági jegyzékbe való beírást utólagosan 1940 január 31-ig lehet kérni.

Az 1924 évi állampolgársági összeírások alkalmával sokan kimaradtak a névjegyzékekből. Csak itt Csikvármegyében is sok százakra tehető azoknak a száma, akik emiatt a mulasztás miatt nem voltak román állampolgárok és így a hivatalos élet minden vonatkozásában akadályozva voltak. A Magyar Népközösség munkájának az eredménye, hogy most elrendeződik mindazoknak a sorsa, akik annak idején kimaradtak az állampolgársági névjegyzékekből. A Magyar Népközösség közbenjárására 1939 július 27-én módosították a régi állampolgársági törvényt. Es a módosítás 3 hónapi időt engedélyezett utólagos felvételüknek kérsimelésére mindazoknak, akik annak idején kimaradtak az állampolgársági jegyzékekből. Es a terminus október 27-én lejárt. Múltán időközben úgy magának a törvénynek a szövége, mint a közben kiadott miniszteri körlevelek szövége, miatt olyan nehézségek támadtak, amelyek ismét számos jogosultat fosztottak meg az utólagos bejegyzés lehetőségétől, így a Magyar Népközösségnek újra a kormányhoz kellett fordulni az állampolgárságok rendezésének kérdésében.

A Hivatalos Lap 1939 okt. 20. 232-1 számában megjelent törvénymódosítás ennek a kérelmének eredménye. Ennek legfontosabb intézkedése, hogy mindazok, akik különböző okokból nem teljesítették idejében az 1924 febr. 24-i állampolgársági törvény előírásait, 1940 február 1-ig kérhetik az állampolgársági névjegyzékbe való felvételüket.

A határidőt tehát ismét meghosszabbították. A törvény újabb módosítása ezek tekintetében újabb könnyítéseket is engedélyez. Ezért ismételtan figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy 1940 február 1-ig okvetlenül kérjék utólagos felvételüket az állampolgársági névjegyzékbe és illetékes községi előjáróságok útján. Minden részletesebb felvilágosítással szolgál a Magyar Népközösség csikvármegyei központú irodája. (Református templom udvarában.)

A magyarság vezetőinek tárgyalásai a kormánnyal.

A magyarság vezetői az elmúlt hét folyamán tovább folytatták a kormányférfiakkal mér előbb megkezdett tárgyalásaikat. A szeptember 21-én beadott memorandum anyagán kívül megbeszélés tárgyát képezték az azóta bekövetkezett magyar vonatkozású események is. A több napos Butaresti tartózkodás alatt Bárffy Miklós szenátor, a Népközösség elnöke, dr. Szász Pál szenátor, dr. Bartha Ignác és dr. Soós István országgyűlési képviselők, kihallgatáson jelentek meg Argelotacu miniszterelnökénél, Dragomir kisebbségi és Giurescu frontminiszterénél. Bárffy Miklós szöknívül hosszabb megbeszélést folytatott I-mandi igazságügyminiszterrel, majd dr. Szász Pálal együttesen felkeresték Gafencu külügyminisztert is.

A kormány képviselöje a legfőbb gazdasági tanácsban.

Jelentettük, hogy dr. Szász Pált, mint az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület elnökét a napokban az ország legfőbb gazdasági tanácsának tagjává nevezték ki. Husz éves kisebbségi életünkben első eset, hogy az állam a gazdasági életét irányító legfőbb gazdasági bizottságban magyar ember is helyet foglal. Dr. Szász Pál minél új minőségében megkezdése népünk gazdasági érdekeit képviselő munkáját, udvarlássági látogatást tett C. Argelotacunál, a Tanács helyettes elnökénél a a bizottság tagjaként.

Mult hét.

— Az elmúlt hétnek számos kimagasló eseménye volt. Egyik ilyen várva-várt esemény volt Molotov orosz külgügy miniszterének és a szövetséges tanácsállamok és a nemzetiségek parlamentjének közös ülésén elmondott külpolitikai beszédje. Október hó 31-én monddta el Molotov ezt a beszédet.

Elsősorban ismertette a Szovjet és Németország viszonyában beállott változást. A több európai állam részéről mesterségesen szított ellenségeskedés a két ország között most megszüntnek tekinthető — monddta Molotov. A német—lengyel háborúról szólvta megállapította, hogy az a lengyel államvesztés csödjét jelentette. Megállapította, hogy mindezekig nem derült ki, hogy miből állott a Lengyelországnak adott angol—francia biztosíték. Molotov leszögezte, hogy Szovjetország a jövőben is a semlegeség politikáját követi. A nyugati

demokráciák felé hangoztatta, hogy bűn egy olyan háboru. amelyet egy eszmének, ebben az esetben a hitlerizmusnak a megsemmisítésére indítanak. Ennek a háborunak sem az a célja, amit bevallanak. Nem a demokrácia bajvivása az a háboru. A Németország ellen viselt háborut pusztán a gyarmatbirtokok nagyhatalmak vivják. A mai háboru igazi oka — jelentette ki Molotov — a német gyarmatkövetelésektől való félelem. Bejelentette a Szovjet-köztársaságnak a Lengyelország felosztásával történt gyarapodását, 176 négyzetkilométerrel és 13 millió lakóssal. A vörös hadsereg vesztesége 737 halott és 1862 sebesült. A szovjet-török szerződés meghiusulásáról azt mondta a külügyi népbiztos, hogy a török kormány helyesebbnek látta sorsát a háboruban résztvevő európai hatalmak csoportjához kötni.

Az amerikai szenátusnak a fegyver kivitelitilalmat megszüntető határozatáról szólva a népbiztos azt az aggodalmát hangoztatta, hogy az az európai háboru kiéleződését és további kiterjedését idézheti elő.

— A múlt hétnek másik kimagasló eseménye az olasz „örsgváltás“. Az a nagyszabású változás, amellyel Mussolini az egész kormányát átcsereelte.

— Darányi Kálmán, Magyarország volt minisztereinöke, a magyar képviselőház elnöke 53 éves korában hirtelen meghalt. Az elhunyt magyar államférfi háboru előtt Fogarason volt főszolgabíró.

— Az angol jelentések úgy tudják, hogy a nyugati fronton 80 német hadosztály várja a támadási parancsot. Az olasz sajtó viszont olyan értesüléseket közöl, hogy a németek a tulajdonképpeni nagy támadásukat a tavaszra tervezik.

— A német hivatalos sajtóiroda megállapítja, hogy a francia hadijelentések sok ellentmondást tartalmaznak. Ezek a hamis híradások a német csapatok által a franciákra mért csapásokat akarják burkolni. A francia hadvezetőség 2—5 ezer főre becsüli az október 16 és 17-i német veszteséget. Ezzel szemben a legfőbb német hadvezetőség megállapítja, hogy a német haderő a nyugati arcvonalon az ellenségeskedések megindulása óta összesen 196 halottat, 356 sebesültöt, 114 eltüntet és 11 repülőgépet veszített.

Zsögödi szüreti multság.

Zsögöd fiataljainak az elmúlt év ilyen idő tájt szüreti multságot rendez. Fenyőfajákkal díszítik a táncteremtet, az őfűrtöket agatnak a fenyőkosszokra. Pörgő muzsika hangjai mellett, jókedű „csécselányok és legények“, detpergés közepe utánossák az igazi szüreti hangulatot a szüreti körből ismerő társak. Ez évi multságát október hó 29-én rendezte meg a falu négy hagyományos keretk között, de új fellémerések és új csökök jegyében.

Zsögödi házpokkal eselőt gondakör alakult. A múlt évi Nagy Imre festőművészt indította be. A gazda Pál népe Salló Dániel lett. Alakulás során munkájához jutott minden becsületesen dolgozó akaró ember. A fő célkitűzés az: meg kell szervezni a gazdasági életet. Érdekvédelembe tömörítlen. Gazdasági célokra kell összerakni és a kétes értékű hagyományokon alapuló megőrzésüket új, egészséges, a föld egyre jobban szélesedő tudományával lépést tartó alapokra kell fektetni. Csak így lehet jól megérdemelt nagyobb és fehérebb kenyereket biztosítani a szűkebb gazdaságban és ezen keresztül a többi társadalmi osztályban.

A csökök megvalósításához azonban anyagi eszközök kellene. A gépeket pénzért adják. Ezzel kapcsolatban szüretelt meg az egészséges gondolat: a szórakozást, a mulatást is a közös érdekek szolgálatába kell állítani. A határozatot tett követte. Nagy Imre, az európai hírvélemény napokon keresztül hazatérve, dolgozott az ügy érdekében. Salló Dániel elnökkel az élen fiatal emberrel álló rendező bizottságot szervezett. A közös célokat lelkesen dolgozó csoport keretével vitte, hogy a belépti díjakon keresztül minden elfogyasztott szőlősemm, pohár bor, tézsa vagy egyéb a házpokkal eselőt becserezt, de részben még kiegyenlítésre váró vetőgép-alapot növelje. A dolgokat erős és fontoságukat megérzők számára munkára serkentő kép volt, amikor Nagy Imrét apró pénzérti ügyekkel látta bibelőlátal az ember, míg Salló Dániel, Kocsag Ferenc, ifj. Bartha Gyula és mások fáradságtalan lelkesedéssel szolgálták ki a közönséget.

Kézfakör Salló Dániel elnök keretében szavakkal köszöntö meg a rendezőknek a támogatást a Gazdakör nevében. Eredményes volt az a támogatás. S a

kedeményszást minden községnek követnie kell. Ezekben a nehéz időkben fel kell ébreszteni az egyfűvértartóssá és egymásrattartóssá érzését. Összefogással nagy, hihetetlennek látszó dolgokat lehet megvalósítani. A gazdasági életünk megőrzésére, megőrzésünk és állattenyésztésünk új, egészséges alapokra fektetése köztársaságunk legfontosabb feladat. Tan minden eszen mulik. Mindent a cél keresztülvitelére érdekében kell állítani. Összefogásunk, szórakozásunk és mulatásainkat egyaránt. Zsögöd utat mutatott. A példát minden községnek követnie kell, mert olyan helyzetbe vagyunk, amikor minden banit egyre égetőbb célkitűzések szolgálatába kell állítani.

„Vissza, ismeretlen dicősszentmártonon!”

Különböző panaszok alapján a kormány több alkalommal lesegette, hogy postai címcsékekkel kapcsolatosan csak helyes, ucca és vármegye neveket kell az állam hivatalos nyelvén, románul írni. Ilyen irányban sorozatos rendelkezéseket adtak ki. Ennek dacára mindég akadnak postai alkalmazottak, kik a magyar nemzetiségű állampolgárok sebére önálló, rengeteg kárt okozó „váltásokokat“ hajtanak végre. Példát is közlünk.

Pittner Árpád dr. helybeli ügyvéd Dr. Gyárfás Elemérnek a következő szomorú címcséssel levelet küldött: „Méltóságos Dr. Gyárfás Elemér szenátor urunk, D. cionamartin“. Pittner dr. idestova 15 esztendő óta áll szerves levelezésben Gyárfás dr. szenátorral. Leveleit eddig is szorosan így címezte s mindig rendeltetési helyükre juttatott. Ez alkalommal is elment a levelet Dicősszentmártonra. Az ottani posta egyik alkalmazottja azonban alkalmannak tartotta külön „intézkedést“ fogantatítani. Fekete ceruzával áthústa az egész címet és ráírta: „Ratus. Ne cumocut in D. cionamartin“. Magyarul: „Vissza, ismeretlen Dicősszentmártonon!“ A levelet feladása után negyednapra ismét Pittner dr. asztalára került, ahonnan elindult. Csak annyi történt, hogy a ráragasztott bélyeg megsemmisült s egy kötelemszertejeltes érdekében újat kellett elvezet postai alkalmazott, neha tudja, hogy a bélyeg felragasztása tulajdonképpen szerződéses viszonyt jelent a posta és a feladó között, miszerint a lehető legrövidebb idő alatt a borítékot meghatározott címre kell továbbítani a küldeményt — szórakozott.

Mert — mindenki tudja ezt — még sem lehet azt állítani, hogy Gyárfás Elemér dr. szenátor állandó lakhelyén Dicősszentmártonon annyira ismeretlen, hogy a postahordó, minden nehézség nélkül ne találná meg. Más lappang a dolog mögött. A posta fekete ceruzával alkalmazottja nem ismert a hivatást. Még most sem tudja, hogy öt levelet becsületes és sürgős továbbítására alkalmassá és ezért fizeti a posta. Nem azért kap javadalmazást, hogy munkájában politikai nézetait „rögzítse“ kihéberítésre váró, díjazásbánszerűen felbelyegzett levelek drága borítékjára.

Sürgősen ki kell oktatni ezt a tisztviselőt. Pittner dr. kéremben kéri a bizottságot. Kérve az ország politikáját az arra hivatott felelős tisztségű irányítók és az ottani körülmények között sem a dicősszentmárton, vagy más „külön véleményen“ álló postai, esetleg más alkalmazottak azadják meg a magyar, vagy más nemzetiségűk nyelvhasználatát.

Egy új énekeskönyvről.

A napokban egy könyvet hozott a kolozvári postai borítékban csak annyi áll: Énekes könyv. Szép keretű és nagy piros pontok. Nem is kellett volna félni, hogy mi jót rejteget a könyvtábla, mert van rajta egy becsületes kép. Nem is annyira becsületes, mint énekes. A kép csatlógó vidámság. Középen egy jókedűben szüretelt piypangvirág bókól. Valóságos oviad a gyönyörűségű, amelyben két szöttes orvadás: Csüdás Jókák a Mészárosok Jullák és egy csatlógó berszerkedő mesem dár fűrészteti dalos együttesükkel. Kinyitom a könyvet: Elemiiskolai énekeskönyv az I—VII. osztályok számára.

Hirtelen átfut a agyamon egy kérdőjel villám: mitör és egyáltalán láttam-e én ilyenféle tankönyvet? Nem emlékszem. De, azt hiszem, hogy útkapám sem énekelte eféle könyvből. Az első lecke már kitaláltam. Magam is látam elemi és elemi koromban hasonló dolgot M. számológépek nyerték azt a sürü drót-szót, amelyiken nagy golyók feleltek le az összevisszaságnak. (Nyilván két liba is esett. Az első nyilvánvaló. A második: hogyha a fagyógép fagyó, akkor a számológép minden bizonyossággal számol. Erő a kezdő rományok dár, milyen nehezen győzött meg Kristó Domokos uram bátyám!) Hit ezek a golyókban vanak csengő hanggá a Csüdás Jókák és Mészárosok Jullákak keservesen elhunott száján.

A mai lakola, úgy látszik a sok-sok üstönhangot akarja a jekedű tanulás szolgálatába állítani. Készen dal fog szegényi sok enor enit csengőn. A „Mennyből az angyal“ mellett lesz moidval csengő dal is. Még az is a „tarcsfalvi híres vár“, a „Cionfalvi halastó“ és eszeknek sok dalosvártója. B:szeg, mi annak idején Csitkeathogyhivjában „Pesten jártak lakolába“ s törög záso tuak a rózsába, ahelyett, hogy a zsögödi híres Pál-törölő dalolunk volna...

A szebbnél szebb székely és magyar vonatkozású rajok, melyek bőven tartják a könyvet, főként a két H-mmel-raj, sok csillógó szemet fog tágonmentesíteni. Így most már reméljük, hogy apróságaink vigkedvelő fognak énekre kölni s az ünnepl. „éngyádrót“ a rajta kuporgó dalmadárakkal esit csengő dalótakat fog szálítani a gyermekek Urában.

A könyvet Domokos Pál Péter állította össze. Sz—s—l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Személyi hír. Dr. Simó György a helybeli Szent Vince Szanatorium (Dr. Hirsch szanatorium) sebész főorvosa katonai gyakorlatról hasznosított és rendelkezelt megkezdte.

— Hazaság. Sorbán Gyula pénzügyi tisztviselő főyó évi november hó 4-én tartotta esküvőjét Salló Rószkával, Csikszeregyében.

— Új főállatorvos. A nemzetgazdasági minisztérium Szabó Géza marosújvári járáli állatorvost vármegyénk főállatorvosává nevezte ki.

— A HATÓSÁGOK ÚJ MUNKAIDEJE. Nov 1-től 1940 május 1-ig a hatóságok munkaidéje közteső: Hétfőn és az ünnepek követő napokon 15—20 óra között, kedd és pénteken 8—13.30 és 16.30—19.30; csütörtökön és szombaton 8.30—13.30 között.

— A színészek bucsuelőadásai. A Jedy Károly színházalata az előadások befejezését követően bucsuelőadást tart vasárnap és pedig vasárnap délután 8 óratör szünre hozza a „K k nefelecs“ című operát, délután 6 órai kezdettel a „Zámbori-Z ombor“ című szerzőy“ című operát és este 9 óratör az „Idi ezen egyik legnagyobb ujdonságát a „Mégis szép az élet“ című operát mutatják be. Ezzel aután a színészek befejezik a cikkszered. Ez most és hétfőn, kezdődőleg november 6-tól Csikszeregyében láttaak, ahol hét napot töltenek. Innen Karcfalvára mennek majd Gyergyószentmiklóst keresik fel, ahonnan árdunak egy pár előadásra Szárhegyre. A színház előrendű műveket adnak. Megérdemlik a közönség támogatását. Kérjük is közönségünket, hogy fogadjja szívesen a magyar szónak és szilapdnak mebrásit ott, ahol előjárak.

— Itéletidő pusztította el a Tusnádfürdő környező erdőszegeket. A múlt vasárnap, október 29-ről 30-ra virradó éjjel, tozónnan erejű szélvihar pusztította végig Tusnádfürdőn. A vihar külsőben nagy károkat okozott a fürdőt környező védérdősek minősített gyönyörű fenyvesekben. Sok szék holdyál területen körülbelül negyven ezer köbméter fenyőnyalag eltűnt és az a szótlan erdő vihar, amely vasárnap este 11 óráig, egészen reggelig tépte, győzteső ésvarta ki és döntötte le az évszázados fenyő testeket.

A fűdő területén keressük a mutat egy-hosszban o'árta a ledöntött fak torlasz. A vihar id szoritotta és a lesuhanó fak tönkretették a Szeged keretbányai vasútem traktorát. Fülöp Márton és társak felszálltak a szekeret is éppen esőre az ezeken érte utól a vihar és ismét csodával határos módon esed-dultak csak ki, ebből a pusztulásból. — A Puzsini viába 12 ember törtött be a vihar, akik az egész éjszakát a legnagyobb ragyogásban lápdotok végig. A Boka viha hármesterát szorongott helyzetből András Sárdor és Nagy Sárdor életük veszélyességűl mentették ki. A fűdő balold területén partonak ütváltott 15 hold rü erdővelóságai lakásait. A vihar. A régi országút mentén mintegy 85 hold erdő döntött ki tökéletesen. Az O: bapartján mintegy 25 ezer köbméter fa felelt. Vannak helyek, amelyek nagy területen egészen leberelték, más helyen foltokban tört le a vihar. Ezen hasonló erejű vihar este 1915 évi november 17—19. n pite pu vitott a Csikszeregyében, amikor 300 ezer m³ fat döntte a vihar. A mostani vihar az O: végében mintegy 40 ezer köbméter fat döntött le. Az O: jobb partján a Tusnádfürdő környéki erdőben mintegy 15 ezer köbméter fat csavart ki az esél. A fűdő területen képtel nem szenvedtek jelentős károkat.

— Kineveztek a osiki ügyvédi kamara új vezetőjét. Az igazságügyi miniszter a csikszeregyei ügyvédi kamara felszallott tanácsának helyébe október 27-én nevezte ki az új időközli bizottságot, amelynek tagjai követezők: Dr. Abraham József déján. Tagok: Balogh Lajos dr., Kolombán József dr., Kovács Károly dr., Pittner Árpád dr., dr. Iaró Debu és dr. Valeriu O eton. — Meg kell jegyezünk, hogy a fenyő erdő, a múltban képtel örvendéses javulást mutat. Éppen abban a karban, ahol még csak nem régen olyan mélynek látszó elfogyások divatoltak.

— Ismét meggyilkoltak egy székely fiút. Legújabbban minden székelynek kijut egy gyilkos. Akármennyire sorompóba állott ennek a vármegyében minden jóérzés, nem sikerült úgy látni kicsavarni a gyilkost, a testvér vére szomjazó székely markolat. Pedig milyen nagy baj az Unalomig emondottuk, hogy a székelyek meliora károkat okoz, az ilyen gyilkosság után temető és börtön. — Csak a múlt héten egész sorozatát mutattuk be a legoktatott, minden alapot nélkülöző gyilkosságoknak. Most ismét egy ilyen haszontalan eset történt meg. A fűdő környéki Lajos Lajos 17 éves gyergyócsomafalvi fiú tájával szíven szúrta Pál Vinczel János névű még úzassóva gyermekkorban levő fiatal legényét. Ez is csak olyan öbnszerű gyilkolás. Mint a többi. Most zeta volt a gyilkosságra szemmel ok. Még hazaok nem voltak az áldozatok. És Pál Vinczelnek meg kell történt halála 17 éves korában csak azért, mert nem tudjuk ennek a népek minden gyermekét felnevelíteni, annak a harsnak a végig küzdő, amelyet népünk vad indulatai ellen kell megvívni. Ennek a harsnak az eszközei a nevelés, a fenyítés és a há. Ha a maga helyén mindenki teljesíti kötelességét, akkor mégis sikerül elhárítani ezt a veszedelmet.

— Titokzatos haláleset. Tatu Péter mészárosfalvi vasuti fértész, az állomás közös hádjában a legvidámabb hangulatban tört pihenőre. Egy idő múlva a környezete megdöbbenve állapította meg, hogy Tatu halt. A hatóságok elrendelték a vizsgálatot.

Gyergyói élet

Rovásírásunk a magyar irodalomban.

Arany János:

Arany János „Magyar Irodalomtörténete”, melyet Pap Károly tett közzé, külön fejezet alatt foglalkozik a székely rovásírással: A hun-magyar írásmesterségről címen:

„Hogy azon nemzettek, melyek a régi írók által „scythia” név alatt foglaltattak egybe, az írás mesteriségben járatanok nem voltak, azt egy ókori író II. római nyílán tanúsítja. Scythák, — ugymond — nagyon kedvelvén a történetírást, egész könyveket írtak fejedelmekről.” És áll kiönösen a mongol fajról, mely történeti megírásában hanyag nem volt. De Mauder Protector, VI. századból őrmény születésű író ezt világosan állítja, hogy a magyarok II. Justin császárhoz „scythia betűkkel írott leveleket” küldöttek.

Ezen felül több hiteles szemtanú feljegyzése szerint bizonyos, hogy a székelyek ez előtt még egy pár századdal, saját ősi írásokkal éltek egymás között, melyet Székely a XVI.-ik században világosan hunírásnak nevez. De nem is valószínű, hogy az írást a székelyek erdélyi lakásuk alatt találták volna fel, mert arra őket semmi szükség nem ösztönözte, minthogy a szomszéd népek írását, sokkal könnyebben elsajátíthatták volna, hanem hiába is még Árszából hozták a székelyek és magyarok közös írása. Erre mutat a székely írás különösége is; miszerint őket betűiket hozzuk, sima pálcátba, hegyes író-tör segítségével rótták be a székely írás soraiban (történetírásunk egyenlő bizonyossága szerén) jobbról-balra mentek.

Száznál is lehet, hogy a székely írásnak semmi határozható maradványa korunkig el nem jutott. — Voltak és vannak ugyan több írások, melyekről tudósaink azt vitatják, hogy székely betűkkel lennének írva, de mind a bizonytalan. (Ma már be van bizonyítva. Szerző)

Farkas Gyula:

Farkas Gyulának 1934-ben kiadott Magyar Irodalom történetében: „A rovásírás nem volt őselőtt ismeretlen. Árszá török eredetű rovásírásuk, — mely valószínűleg csak a feljegyzés céljait szolgálta — a székelyek között egészen a reformáció koráig fennmaradt.”

Jókai Mór:

A jövő század regényében így ír Jókai a rovásírásról:

„Az első királyok által kiirtott ősvallás, rhabonbanok, a gyulai napimádó tisztelete is legtovább tartotta itt (Székelyföldön) fenn magát; ennek az eredeti betűit ma is tartogatja még a csikszerecs (?) templom felirata. A római botokra vágott ősmagyar dalok szövegét őz őritések legtovább. (t. i. a székelyek)“

Gárdonyi Géza:

A Lábatlan ember című regényében: „Hát, — mondom neki — ha nem is beszéltél vele, mi rosszat cselekedhetett?”

Sohajton:

— Semmit. Irattam egy szerelmes vesszőt, oszt a brácsa megbeszélte hozzá.

— No nagy boldogság volt. De mi az a szerelmes vessző?

— Nálunk csak a királynál irnak papírosra. A nép vesszőre ír. Arra se tartóval, hanem késhégygel. Hát én megbeszéltem egy cipkeróssa-vesszőt és elvittem Bagra falocska.

Ródi rá ezépen, — mondtam neki — amit legények ott morden a lánynak. De mégis leginkább, hogy az ezereit ő; aki rá se nézett.

Hát a falon fel a róti szépen: Szereti az fű az csillagot, de az csillag messze fennregyog; Jaj a csillagos ég de magos! Szegény földi fűszál harmatos így összeresedte a eszakait takarosan. Értik a taitosok. A lánynak a nevé persze nem mondtam meg, de azt is e felejtettem neki az ebáltát, hogy az az az nevémet ne rója a vesszőre. Ebből csapott ki az én a vesszőrelem. „Máshol: Az írók, (hunu): ravó) egy ayalai papirostekerceset oldott ki... stb.”

Nyirő József:

A nagy székely írók Nyirő József; Tódd le a nevédet Gidró Péter rovásírásában a székely rovásírásunk elvesztését siratja:

„Így tevétek a hunn írással is. A pogány ragaszkodás fejt nektek. Nyugatról hoztatok köntöst a szónak, pedig nem látott meg olyan betűkitaláló értelem. Nyil után hunyorító, világigásó nagy nép igaza volt pedig az az írás. Mert:

Van, aki madarak nyomáról rajzolt betűt a szónak. A villámclikását nyomorította abécébe a germán. Másnál lamét aiatomos kigyótekergetés a sorok hul ána. Az arab írásba mintha a sivatag közepén elhalott emberek testén egymássalé oantott férgek ágaskodának. A hunnok azonban a bölcsesség gyökérszálaiból, öreg emberek sseme mögé vont életláncokból alkottak formát a gondolatnak.

Nem látott még ilyen betűkitaláló értelem.

Ha minden barát szájavégén tiszta kanári nádmeleg csurogna a népre, mégse volna jóvátéve a ti írásírásotok.

Gyallay Domokos:

Most nem régen megjelent, nagy sikert ért el „Nyár Somlyón” c. regényében:

„Sükei Béla azonban olyan kérdést pendített meg, kiragadta elfogadottságából. Félhívta Charles figyelmét,

hogy a festmény holnap tisztegetése közben vigyázzon; nem tud kennek-e elő a serbokban, vagy valamelyik csoport alatt bekarcolt, különbe alakú betűk? Mert nem lehetetlen, hogy a régi festményen székely rovásírás emlékei is fennmaradtak. Az volna után a fényes eredmény, ha ilyen emlékeket is találunk!

Charles megrázta barátait, magyarosnak meg neki a rovásírás mibenlétét, mert ő, — megvallja — csak az irodalomtörténetet késikönyvétől olvasott erről valamit.

Sükei emutal is szívesen csillagolta meg széleskörű ismeretét. Elmondotta Charlesnek hogy a magyar művelődés milyen fényes szálakkal gyökeresik a múltban; a magyaroknak önálló írásuk is volt, amelynek emlékei leginkább a Székelyföldön kerülnek felszínre. Mert a magyar lélek annak idején összehasonodott nyugat finomabb műveltségével, de ebbe a hátszárba nem üres késsel, hanem kelet műveltségének gazdag hozományával ment bele.”

Végül, a Budapesten megjelent Turáni roham című folyóirat, — mely ősi hagyományokat spóroló célú — már stílusaos székely ékrovásbetűs címlappal jelenik meg.

Írásba róttá: Gy. Blénossy Alajos.

Hétköznapok.

Hétfő estején...

Már szinte este van. Borongó felhők takarják a lenyugvó napot a csipős téli szél borolja a nagyminőségű. Nehéz felhők csipkézlik az ég peremét s a reánk boruló szomorú este észrevétlenül folyik össze a sejtelmes éjszrákával.

Hétfő estején van...

Mi pedig, az örök sovargás és szorunkba hanyatló e csodás világunk még életheen maradtot számkivetettjei, néma magunkba szálással ballagunk a temető felé.

Érzéseink vergődő hullámokként törnek elő s az elmúlás örök törvényszerűsége tesz szomorúvá, a halál.

Hívós szellő bujkál a fák között. Az árnyékok akárcsak halottjaink szelleme, fekete madárként repdesnek körülöttünk. Fátós, a földszagával vegyes illat vess körül s a gyertyák akárcsak perányi életünk szimbólumai, sápsdán krpkodó lánggal veszik a lélekzetet.

A virágdíszes sírhantok, mint 1—1 fájó visszamemlékezés. Bánatosan, maguk elé néző, sokogó ember-tömegek róják kötelességüket egy lelkükben iszó kérdéssel; ki tudja? — Jövőben én, te, vagy ő?

Es a halál költészet, mely ha az életben egy hatalmas kérdőjelként is oszlogatja a bánatot és szomorúságot, de mi emberek, még az utolsó felvonásnál és sovargóva nézünk vissza, az élet felé.

Pedig... odalent már nem fáj semmi, nem is bánat. Értelmen békében, csendben vannak. gazdagság és nyomor. Hírűv, dicsőség, hatalom és pompa, ellenség vagy jó barát...

Október 31-ike nevesetese dátum a vallástörténelemben. 1517 októberének utolsó napján nyilvánosan is kihirdette tanált Luther Márton és ezzel elindította a reformáció útját. Erdélyben, a vallás szabadság ősi földjén különös meghatottsággal emlékezünk meg a reformáció évfordulójáról. Az erdélyi fejedelemség volt az, amely a vallási megértésről, az emberi felvilágosodottságról és a meggyőződés tiszteletben tartásáról először tett tanúbizonyságot Európa nemzetei közül. Utjelző volt a vallástörténelemben az 1564 évi tordai országgyűlés, amikor János Zsigmond fejedelemsége id ján törvénybe iktatták a protestáns vallások tiszteletben tartását és szabad gyakorlását.

Most, amikor a világ protestánsai meghatottan áldoznak a nagy reformátorok emlékének, úgy érezzük, hogy Erdély külön részt kérhet magának ebtől az ünnepekből. Közel 400 év viharzott el szóta, hogy az emlékezetes tordai országgyűlésen a rendek törvénybe iktatták a vallások egyenlőségét.

Ma, amikor fegyverben áll a világ és a háború réme a szölgös államokban is igazolomban tartja a lelkeket, szászoroson inkább szűkeg van az egyházak együttműködésére, mint valaha. A felbolygatott lélek itenhe fordul. Az egyén átérni perányiságát és a vallások meggyőződés erejében keres vigasztalást a megpróbáltatások óráiban. Az erdélyi humorusz mindíg megértették az idők enyáit. Most, amikor a protestáns-egyházak a reformátorok szellemének hódolnak és felidőnk hitelveik kiforrásának történetét, a vallás szabadság ősi földjén szálljon könyörgés a megértés és béke után a Mindenhatóhoz.

Meteorológiai megfigyelések.

Október hónap legmagasabb hőmérséklete — maximum — a hó 16-án volt 23,5° — legalacsonyabb — minimum a hó 10-én — 2, 3 és 31-én — 3,6°. — A tél e hónapban korán beköszöntött, a hó elején 5-én esett az első hó 0,1 cm., hamar el is ment, 10-én egy 8,0 cm. hó esett, amely nagy lejedtséget okozott mindenkinek, különösen a gazdasáknak, hiszen a termés egyrésze krumpli még a földben volt, a gyümölcsfák termés még a fán. Gyorsan elolvadt, megáztatván a földet s különösen használt az ősi vetéseknek s a vessződelmet és kárt okozó egereket is moggásba hozta. A hó végén 30 és 31-én egy 45 cm. hó esett s az úgy látatik meg is marad. Csapadékban. eső és hó, e hó nagyon gazdag volt, 116,7 cm. csapadék volt, ami az általános évi csapadék 1/3-át képezi. Meteorológiai állomás Gheorgheni.

Vágy.

Valami úgy vonz, valami úgy hus,
Fél a havasokra saikla ormokra...
Zordou fenyvesek komor világába.
A titkos csendesség szent birodalmába.

Óajtlak ó erdőt, fenyvesek világa!
Vonz felétek csendességtek némasága,
A fürge patak halk mormogása.
A kristály fentrás úde csobogása.

Vágyam a bérce álló kis kunyhóba,
Lobogó tűs körül a vidám arcokra.
Hallani vélem a pásstor furulyáját,
Nyája kolompjának messze szóló hangját.

Hellom a rigónak éles fűtventését,
Havasí plutyóke vidám szökdelését,
Hallom az őzbakknak egy-egy toppantását,
A félékeny auták gyors iramodását.

Hallom a vadkannak nehéz törtetését,
Nyomán szelők kopok szomjas lthegését.
Az ígatott vadász puska dörrenését,
A haladók kannak utolsó hörgését.

Vágyom ti felétek fenyvesek világa,
Mivel köztetek van, lelkem megnyugvása.
Sötét sötét lombok egy-egy zisszenése —
Természet Urának fenséges zenéje.
Csáky Mihály.

H I R E K .

— Címessük pontosan a leveleket! A posta igazgatósága felkéri a közönséget, hogy leveleiket címezzék helyesen, tisztán és olvasható írással. A levélkezelések körül felmerült panaszok legfőbb oka ugyanis az, hogy leveleinket nem címessük meg helyesen, tisztán és pontosan s így azok csak késésekkel jutnak el a címsettek kezébe. Ennek elkerülése végett közli most a posta felhívását a közönséggel. Pontos címezzék a közönség is jelentősen megkönnyítheti a posta munkáját és elérhető lesz az, hogy a postai küldemények rendszer időben fognak eljutni a címsett birtokába.

— Balok és estélyek tartására különleges engedélyt kell kérni. A közlekedésügyi minisztérium rendeletet adott ki, mely szerint balok, estélyek, stb. rendezői, ha éjjeli két órán túl is nyitva akarnak tartani, különleges engedélyt kell kérjenek a helyi rendőrhatalóságoktól.

— Haláloság. Id. Nagy Sándor folyó hó 26-án éjjel 12 órakor, 71 éves korában, Ditróban elhunyt. Temetése hétfőn reggel 8 órakor volt a róm. kath. szertartás szerint. Az elhunytat családján kívül széleskörű rokonság is gyászolja.

— A megmaximált legújabb árak 1939. november 1-től, november 30-ig a következők. Fekete busa liszt: lel 7.50. Közepes liszt lel 9.50. Fősz liszt lel 10. Tengeri liszt lel 6. Bírta kenyér lel 7. Fehér kenyér lel 9.50. I.-ad rendű marhahús lel 24 kg. Borjúhús (6 hónapnál 2 évig) lel 28 kg. Szopó borjúhús lel 32 kg. Bertóshús lel 38 kg. Olvasni való szalonna lel 40 kg. Olvasni való zsír lel 42 kg. Olvasni való vaj lel 44 kg.

— Vetőmagkiállítás és vásár Kolozsvárt. Az E. M. G. E. igazgatóságának október hó 21-én tartott ülésén elhatározta, hogy a szokásos tavaszi vetőmagkiállítást és vásárt az 1940 évben is megkezdli Kolozsvárt február 17—21 napjain. A kiállítás és vásár kedvező alkalmat nyújt a gazdaságszolgálatom számára az eladó vetőmag kiállítás értékesítésére és a szükségleteknek első kézből, megbízható forrásból való beszerzésére. A résztvételi szándék legkésőbb január hó 15-ig bejelentendő az E. M. G. E.-hez C.uj, Str. Regala 16. szám.

Vidám sarok.

Valóper.

Kiss felkeres egy ismert valóper speciálistát és így szól:

Ügyvéd ur, el akarok vállalni a feleségemtől és Öt bísnám meg a valóper megindításával. De engedjen meg egy kérdést: nős ön?

— Nem vagyok nős — felelt az ügyvéd.

Kiss leverten mondja:

— J-j-jaj, akkor nem bishatom meg.

— És miért nem?

— Mert nem tudná kellő elkeseredéssel képviselni az ügyemet...

Grafologusnál.

Tegnap egy grafologusnak megmutattam az írásomat és azt mondotta, hogy én léha, könnyelmű életet élek.

— Hol beszéltél vele?

Egy kávéházban hajnal 4 órakor...

Cselédvigass.

Nagysága kérem, felmondok, mert férjhez megyek. — De hiszen maga azt mondotta, hogy nem megy férjhez, mert fél, hogy gyereke lesz.

— Igen..., de a vőlegényem megnyugtatót, mert azt mondja, ha eddig nem lett, ezután sem lesz...

Gyerekszáj.

— Jancsika, örülisz, mikor a nagybácal a hátán lovagolhat?

— Igen bácsikám, de azért mégis jobban örülnék egy igaz szamárnak.

